

Vragenuur

Vragenuur

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 12.3 van het Reglement van Orde.

Vragen Ergin

Vragen van het lid Ergin aan de staatssecretaris van Financiën, bij afwezigheid van de minister van Financiën, over **het bericht "Dieselprijs richting record, 'gaat ons allemaal pijn doen'"**.

De voorzitter:

Aan de orde is het vragenuur. Als eerste geef ik het woord aan de heer Ergin voor zijn vragen aan de staatssecretaris van Financiën namens de fractie van DENK. Ik heet de staatssecretaris van harte welkom in ons midden. Het woord is aan de heer Ergin.

De heer **Ergin** (DENK):

Voorzitter, dank je wel. Het leven in Nederland is in de afgelopen jaren duurder geworden. De prijzen lopen uit de klauwen en mensen hebben moeite om aan het einde van de maand alle rekeningen te betalen. Brandstof is in Nederland al jarenlang peperduur. Zeker als we het vergelijken met buurlanden, betalen mensen aan de pomp echt de hoofdprijs. We weten dat die prijsstijging sinds de illegale oorlog van Trump en Netanyahu gigantisch is toegenomen. Iedereen heeft dat in de afgelopen dagen gemerkt. Inmiddels kost een liter benzine gemiddeld €2,45 en een liter diesel €2,52. Als de regering niet ingrijpt, als we hier niks aan doen, gaan mensen binnenkort €3 betalen per liter brandstof. €3 per liter! Gekker moet het niet worden.

Het gaat nu over de prijs die mensen aan de pomp betalen, maar we weten hoe dat werkt: dat gaat binnenkort in de hele keten doorwerken. We gaan dat merken bij de boodschappen. Mensen gaan dat merken bij de pizzakoerier. Mensen gaan dat merken bij de bakker om de hoek. Mensen gaan dat merken bij het pakketje dat wordt thuisbezorgd. We weten nu al dat dat uiteindelijk een enorme impact gaat hebben op de koopkracht in Nederland. Daarom vraag ik aan de staatssecretaris: gaat het kabinet ingrijpen in deze torenhoge prijzen? Wat gaat het kabinet doen? De accijnzen zijn nu torenhoog en vormen, als je alle belastingen bij elkaar optelt, 70% van de literprijs. Gaat de staatssecretaris daarop ingrijpen?

De voorzitter:

Het woord is aan de staatssecretaris.

Staatssecretaris **Eerenberg**:

Voorzitter, dank u wel. Ook dank aan de steller van de vragen. Allereerst is het goed om te memoreren dat ook deze vragen uiteindelijk hun oorsprong vinden in een verschrikkelijke situatie in het Midden-Oosten. Dat wil ik hier ook gezegd hebben.

Dan naar de pomp, want dat veel mensen in het land die nu staan te tanken, schrikken van de prijs en van het effect dat dat heeft op hun leven, is iets wat het kabinet onderkent en ziet. Je zal maar afhankelijk zijn van die auto, in sommige gevallen van een oude diesel, voor je werk of voor het bezoeken van je naasten. Dat willen we zeker niet aan de kant schuiven. We snappen die zorgen. Tegelijkertijd is de vraag: waar kijken we naar? Kijken we naar een piek in de prijs of kijken we naar een structurele prijsverhoging? We gaan dat heel erg goed monitoren. We zijn dat aan het monitoren. Maar het kabinet is niet blind voor de mogelijke

gevolgen. Daarom bereiden we ons voor. U heeft een debat staan over de economische gevolgen van de oorlog in het Midden-Oosten. Het kabinet was al voornemens om u voor dat debat een brief te sturen over die economische gevolgen. Wij zullen in die brief ook nadrukkelijk ingaan op de koopkrachteffecten. Dat is natuurlijk iets breder dan wat er bij de pomp gebeurt. Ook de vraagsteller refereert daaraan. Maar in die brief zullen wij ook schetsen wat de impact zou kunnen zijn op de koopkracht, afhankelijk van hoe de situatie zich de komende tijd gaat ontwikkelen, en welke maatregelen er dan te overwegen zijn. Die brief kunt u tegemoetzien, zodat u daar tijdig het debat over kunt voeren. Ik heb begrepen dat uw Kamer dat debat ook snel wenst te voeren. Daar zullen we als kabinet aan meewerken.

De heer **Ergin** (DENK):

Eigenlijk hebben Nederlanders die zich rot zijn geschrokken van de prijzen en weten dat het de komende dagen, de komende periode, steeds duurder gaat worden, niks aan dit antwoord. Dit antwoord gaat over het monitoren van de ontwikkelingen. Dat doen we altijd. We monitoren altijd ontwikkelingen in dit land. Waar het hier om gaat, is het volgende. Ja, van de laatste gigantische prijsstijging is de illegale oorlog die door Trump en Netanyahu in Iran is begonnen natuurlijk de aanleiding. Maar eigenlijk is de staatssecretaris de echte aanleiding. De politieke keuzes die hier gemaakt worden zijn de echte aanleiding, want al jaren vormen accijns en belasting 70% van de kosten van een liter benzine en diesel. De staatssecretaris kan de oplossing buiten het kabinet plaatsen, maar het kabinet is aan zet om met een oplossing te komen. Daarom stel ik eigenlijk nogmaals de vraag. Nederlanders hebben niks aan dit antwoord. Wat gaat dit kabinet concreet doen om de pijn die mensen letterlijk voelen als ze aan het tanken zijn, te verlichten?

Staatssecretaris **Eerenberg**:

Ik zei het net al: zowel het kabinet als ik zien wat mensen merken aan de pomp. Dat betekent dat het ook mijn verantwoordelijkheid is om, samen met het kabinet, daar serieus naar te kijken. Dat betekent scenario's voorbereiden en huiswerk maken. En ja, dat doen we ook vanuit de verantwoordelijkheid om te kijken of we nou naar een piek in de huidige prijsontwikkeling kijken of naar een structurele prijsontwikkeling. Als die structureel is, dan vindt het kabinet ook dat we moeten handelen en dat moet ook snel kunnen. Daarom komt er in die brief, waar ik net aan refereerde — dat is echt de verantwoordelijkheid van het kabinet — een overzicht van maatregelen die je met elkaar kunt nemen die bijdragen aan het beheersbaar houden van de koopkracht.

De heer **Ergin** (DENK):

Een brief! Een brief is toch niet de oplossing? Als de staatssecretaris zo gevoelig is voor de stijgende prijzen, als de staatssecretaris er daadwerkelijk werk van wil maken en als de staatssecretaris er serieus werk van wil maken, dan kan de staatssecretaris toch nu hier in dit debat waar alle collega's aanwezig zijn, aangeven: ja, dit gaat hoe dan ook effect hebben op de koopkrachtplaatjes en wij gaan als kabinet mensen compenseren en het niet toestaan dat mensen zich blauw betalen bij de pomp; wat het effect ook is, we gaan het compenseren? Wat belet de staatssecretaris om dat hier in dit debat te zeggen?

Staatssecretaris **Eerenberg**:

Ik vrees dat het mijn werk en misschien zelfs ook een beetje mijn lot is om de zorgen van de mensen, waar ik nogmaals niks aan af wil doen, te verbinden met hoe we het hier met elkaar besluiten. Die verbinding betekent dat we ons moeten voorbereiden, dat we scenario's moeten maken en dat die ook alleen zinvol zijn op het moment dat wij naar een structurele situatie kijken. U zou het ook niet goed vinden als het kabinet met u in gesprek kwam over maatregelen die achteraf niet nodig zouden zijn gebleken. We doen het dus alleen als het nodig is. De voorbereiding van de scenario's vergt ook even denkwerk. Het kabinet wil die buitengewoon snel aan u doen toekomen, ook omdat ik heb begrepen dat uw Kamer dit debat snel wenst te voeren.

De heer **Ergin** (DENK):

Tot slot. Nederlanders betalen al jaren de piek als het gaat om brandstof. Al jaren is Nederland bijna het duurste land van Europa. De oplossing ligt dus niet in het monitoren of in het onderzoeken, maar de oplossing ligt in het aanpassen van de accijnzen, want die vormen 70% van de literprijs. Ik verzoek de staatssecretaris, de regering, nogmaals om hier werk van te maken. Stel het niet uit. Schuif het niet naar voren. Neem een besluit en zorg ervoor dat mensen gewoon fatsoenlijk het bedrag aan de pomp kunnen betalen.

Staatssecretaris **Eerenberg**:

We hebben vandaag ook weer even zitten rekenen met de accijnzen op diesel. Die vormen nu 42% van de dieselprijs. Dat neemt niet weg dat het effect heeft op mensen als zij staan te tanken en zien dat het €0,50 per liter duurder is dan voor de oorlog in het Midden-Oosten. Dat neemt ook niet weg dat we ons moeten voorbereiden op scenario's hoe daarmee om te gaan. Dat gaan we nu doen. Dat gaan we in kaart brengen, zodat we juist ook met uw Kamer in gesprek kunnen komen over wat we te doen hebben. Maar we doen dat alleen als er ook noodzaak is, want we gaan geen maatregelen nemen op het moment dat het niet nodig blijkt te zijn.

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):

Staatssecretaris, het is wél nodig. Het is wél nodig, want de mensen kunnen het allemaal niet meer betalen. Ik sta hier tegenover een staatssecretaris die inhalig is en zich ten onrechte verrijkt over de ruggen van de Nederlanders. De accijnzen moeten nu omlaag. De btw ook, maar die daalt ook mee als je de accijnzen verlaagt. U hoeft daar niet over te rekenen. U hoeft geen brieven te sturen. De accijnzen moeten nu omlaag. Doet de staatssecretaris dat niet, dan hebben we hier een soort omgekeerde Robin Hood: hij pakt van de mensen af en geeft het alleen aan zichzelf terug. Doe dat niet, staatssecretaris. Ik verzoek u vriendelijk: doe vandaag nog die accijnzen, en daardoor ook de btw, naar beneden, zodat de mensen wat lucht krijgen de komende week.

Staatssecretaris **Eerenberg**:

Ik begrijp goed dat velen van u hier zullen zeggen: het is een noodzaak; het moet snel. Ik zeg daar tegenover dat we het echt goed moeten bekijken. We zien dat de situatie alweer iets stabiliseert na de uitspraken van Trump. Als er een beetje stabilisatie is, dan zullen maatregelen minder hard nodig zijn. Dan mag u ook ervan uitgaan dat het kabinet geen dingen introduceert of maatregelen neemt die niet nodig blijken te zijn en die de schatkist uiteindelijk onterecht geld zouden kosten, want daar doe ik dit eigenlijk voor. Dat is één. Twee. Als het wél nodig blijkt te zijn, dan hebben we echt wat huiswerk te maken, want dan moet de Kamer de goede besluiten kunnen nemen. Laat ik u dit zeggen: ik begrijp uw ongemak. Ik begrijp dat u een beetje zegt: kom op, aan de slag! Het kabinet is voornemens om die brief rond het weekend aan u te versturen. Dat is toch relatief snel?

De heer **Hoogeveen** (JA21):

We kennen dit kabinet als een kabinet dat het liefste zegt: we kunnen een euro maar één keer uitgeven, dus als er niet genoeg binnenkomt, kunnen we ook geen geld uitgeven. Op zich is dat goed. Als de prijzen zo stijgen, dan zullen ook de btw-inkomsten enorm stijgen. Is de staatssecretaris bereid om in zijn brief en in zijn overwegingen mee te nemen dat hij de stijging van de inkomsten van de btw die boven de ramingen zit, door laat werken naar het mitigeren van de accijnzen om daarmee uiteindelijk de prijsstijgingen te dempen?

Staatssecretaris **Eerenberg**:

U bent al bij de dekking aanbeland, meneer Hoogeveen. Hartstikke goed! Ik zeg hier eigenlijk hetzelfde op, namelijk dat we de komende dagen even moeten kijken hoe de situatie is. Stabiliseert die zich, ja of nee? Op basis van die situatie moeten we in de brief die ik u net noemde, maatregelen schetsen. En, ja, bij maatregelen zullen ook

dekkingsmaatregelen horen. U suggereert er nu een. Die zou onderdeel van die brief kunnen zijn, maar ik wil daar nu niet op vooruitlopen.

De heer **Hoogeveen** (JA21):

Dan wil ik de staatssecretaris er toch op wijzen dat er ook wel enige haast bij geboden is. We zien dat de prijzen omhooggaan bij een crisis. Dat gebeurde destijds ook bij de invasie van Rusland in Oekraïne. Uiteindelijk werden de boodschappen duurder. Later zijn de prijzen ook niet meer gedaald. Ik denk dat het belangrijk is om de brandstofprijzen meteen te mitigeren om de stijgingen te dempen en ook om ervoor te zorgen dat het een dempend effect heeft op inflatie. Hoe reflecteert de staatssecretaris daarop?

Staatssecretaris **Eerenberg**:

Ik ben blij met deze interruptie. Eigenlijk zegt u namelijk dat het over bredere koopkrachteffecten gaat dan alleen over wat er aan de pomp gebeurt. Dit wordt precies de inslag in die brief. Het zal een beetje grof moeten, omdat dit weekend ook nog maar een paar dagen van dit moment verwijderd is. Het gaat nadrukkelijk om het bredere koopkrachtplaatje en de inschatting die we daar nu van kunnen geven.

De **voorzitter**:

Staatssecretaris, u spreekt via de voorzitter.

Staatssecretaris **Eerenberg**:

Excuus.

De heer **Vermeer** (BBB):

De staatssecretaris zegt: als het structureel is, dan kunnen we snel handelen. Dat an sich is een contradictio in terminis. Dat kan gewoon niet, want het is pas structureel te constateren als je al een poos verder bent. Snel handelen als het structureel is, kan gewoon niet. Ik vind dus dat de staatssecretaris dat niet aan de mensen moet voorhouden. Kan hij niet zeggen dat we gewoon een maximaal bedrag aan accijns en btw binnen gaan halen, bijvoorbeeld op benzine? Dan maakt het niet meer uit wat Trump wel of niet doet. Dan weten de mensen gewoon waar ze aan toe zijn, welke omstandigheid er ook plaats gaat vinden, want morgen zit er weer ergens een container of een tanker vast en is er weer wat anders aan de hand.

Staatssecretaris **Eerenberg**:

Het is interessant dat u inderdaad ook het pad opent ... U is de voorzitter; excuus, voorzitter. Het is interessant dat het pad wordt geopend naar een structurele oplossing, want die zit natuurlijk ook nog op twee andere punten. Die zit op leveringszekerheid. De minister van KGG is ook in Europees verband bezig om die te verbeteren. Het gaat bovendien om minder afhankelijkheid van deze energiebronnen. Als wij meer energie van eigen bodem weten te benutten, dan hebben we het probleem dat we nu zien, structureel veel beter in grip dan in het hier en nu. Alleen, als ik dat zeg — dat besef ik — dan zeg ik niks tegen de mensen die nu aan de pomp schrikken van de literprijs. Daarom verwijs ik naar het aangevraagde debat over de economische effecten van de nu ontstane situatie in het Midden-Oosten en naar de brief die rond dit weekend komt. Daar zullen maatregelen in staan, maar ja, die zullen we wel moeten afwegen tegen het beeld dat zich de komende dagen ontwikkelt.

De heer **Vermeer** (BBB):

Hier wordt weer een bestuurlijk rookgordijn opgeworpen door er in een keer leveringszekerheid van gas en allemaal andere dingen in mee te nemen. Dit gaat over de prijzen aan de pomp nú. Mensen kunnen niet betalen met een brief. Ze moeten betalen met euro's. Er is geen antwoord gekomen op de vraag, dus ik stel hem nogmaals. Kan de staatssecretaris niet gewoon met een regeling komen waarin staat: per direct is er maximaal zo veel accijns en btw en anders passen wij dat gewoon aan op dat moment? Het kwartje van Kok hebben we ook nog steeds niet terug, dus er is haast bij.

Staatssecretaris **Eerenberg**:

Ik denk toch echt dat wij, gegeven de situatie, toch relatief snel maatregelen in kaart kunnen brengen als u een brief van het kabinet ontvangt rond dit weekend, wat doorwerken wordt. Die maatregelen zullen we moeten toetsen aan niet alleen de vraag of ze echt nodig zijn — dat heb ik nu een paar keer beargumenteerd — maar bijvoorbeeld ook de vraag of ze uitvoerbaar en effectief zijn en of ze wel de mensen helpen die ze het hardst nodig hebben; dat is het verhaal van JA21 over de gehele koopkracht, denk ik. Dat is wat het kabinet nu voorbereidt. Daar werken we keihard aan. U heeft bij mijn weten binnen enkele weken het debat over de effecten. Dan kunt u, met die brief in de hand, samen met het kabinet de besluiten nemen die u te besluiten heeft.

De heer **Vlottes** (PVV):

Ik hoor "een brief", "dit weekend" en "over een aantal weken", maar de mensen hebben nu hulp nodig. De mensen lopen nu leeg aan de pomp. De benzine en de diesel zijn onbetaalbaar door de accijnzen en de btw. De mensen zitten niet te wachten op een weekend met een brief. De accijnzen moeten nu naar beneden. De dekking kan prima gevonden worden in het Klimaatfonds; roef dat maar leeg, want dan kan de accijns naar beneden. Waarom deze onwil bij het kabinet? De accijnzen moeten nu naar beneden. De mensen moeten nu geholpen worden.

Staatssecretaris **Eerenberg**:

Ik onderken helemaal dat mensen die nu bij de pomp staan, nu schrikken van de prijs, zeker die van diesel. Tegelijkertijd is het ook onze verantwoordelijkheid om zorgvuldige besluitvorming met u voor te bereiden. Die zorgvuldigheid zit 'm erin dat wij ons afvragen: zijn de maatregelen die we nemen nodig? Maatregelen zullen namelijk ook snel in de papieren lopen; dat gaat ook om onze gezamenlijke schatkist. Dat is één. Ten tweede vragen wij ons af: zijn de maatregelen dan ook effectief om het probleem aan te pakken? Dat zit dan eerder in de hoek van de koopkracht en de effecten van de stijgende olieprijs op de gehele koopkracht dan in de hoek van louter en alleen de huidige prijs aan de pomp. Ik weet dat ik, als ik dit zeg, niks zeg voor de mensen die vandaag en morgen schrikken bij de pomp; dat weet ik. Tegelijkertijd mogen diezelfde mensen van het kabinet verwachten dat wij aan zorgvuldige besluitvorming doen.

De heer **Oosterhuis** (D66):

Ik denk inderdaad dat heel veel mensen heel erg geschrokken zijn, vooral van de hele snelle prijsstijging aan de pomp in de afgelopen week. De situatie is ook erg onzeker. We weten niet hoe dit verder gaat: is het inderdaad een korte piek of blijft het langdurig onrustig en blijven de prijzen langdurig hoog? Ik zou het kabinet dus willen vragen om zich ook op dat meest ongunstige, meest zwarte scenario voor te bereiden, zodat er in ieder geval maatregelen liggen, mocht het toch een langdurig hoge prijs zijn. Ik vind het ook niet gek dat er ook naar de accijnzen wordt gekeken als het over de brandstofprijzen gaat. Tegelijkertijd zou ik het kabinet wel willen vragen om, als er naar maatregelen wordt gekeken, die vooral te richten op de mensen die ze het hardst nodig hebben: de mensen met de laagste inkomens.

Staatssecretaris **Eerenberg**:

Korthedshalve zou ik kunnen zeggen dat ik het met beide elementen uit de interruptie eens ben. We moeten ons op alle scenario's voorbereiden, zowel scenario's die meevallen als scenario's die tegenvallen. Dat is precies wat het kabinet nu aan het doen is. Ik ben het verder zeer met u eens: we moeten ook leren van de maatregelen die we in de situatie rondom Oekraïne hebben genomen, dus als je een bepaalde groep wenst te helpen, dan moeten de maatregelen op die groep gericht zijn. Dat zei de vragensteller ook heel mooi.

De heer **Russcher** (FVD):

Ik denk inderdaad dat alle Nederlanders zich doodschrikken wanneer ze moeten afrekenen

na het tanken, maar dat zij zich mogelijk ook doodschrikken aan het einde van de maand, wanneer zij hun reiskosten gaan declareren. Op dit moment is de maximale onbelaste reiskostenvergoeding namelijk €0,23 per kilometer. Er kan dus een scenario gaan ontstaan waarin mensen straks extra geld kwijt zijn voor een ritje naar hun werk, omdat de reiskostenvergoeding boven die €0,23 als loon belast gaat worden. Mijn vraag aan de staatssecretaris is of hij het als een optie overweegt om het te verhogen naar bijvoorbeeld €0,25 of €0,27. Als dat nu nog niet tot de opties behoort, wanneer dan wel?

Staatssecretaris Eerenberg:

Daarom denk ik dat het goed is dat we inderdaad met die brief werken, want dan kunnen juist dit soort creatieve suggesties van uw Kamer daarin landen. Ik zeg u dus toe dat we concreet op deze suggestie zullen reflecteren in de brief.

De heer Jimmy Dijk (SP):

Het is huilen bij de pomp voor mensen. Ze hebben de afgelopen dagen te zien gekregen dat de minister-president en de minister van Financiën zeiden: het is allemaal nog te vroeg. Ik vind dat u veel te laat bent. Veel te laat! Ik vraag me af wanneer u eindelijk eens een keertje op tijd bent. Dan kom ik bij mijn vraag over die brief. We doen dit vragenuurtje niet als een soort rituele dans waarin u komt met een brief en de rest zegt: schiet op, schiet op, schiet op.

De voorzitter:

Uw vraag?

De heer Jimmy Dijk (SP):

Wat kan ik van die brief verwachten? Kom er een prijsplafond voor brandstof? Gaan de accijnzen naar beneden? Wat kan ik uit die brief verwachten?

Staatssecretaris Eerenberg:

Het flauwe antwoord, maar eerlijk gezegd ook een beetje waar, is dat als ik nu zou weten wat er in die brief zou staan, ik een ander antwoord had gegeven. Nogmaals, het kabinet kijkt langs twee lijnen. De eerste lijn sluit aan bij wat de minister-president en collega Heinen hebben gezegd: het moet wel echt nodig zijn. Wij moeten dus kijken hoe de ontwikkeling de komende dagen is. Als het nodig blijkt te zijn, is er een breed scala aan maatregelen die we zouden kunnen overwegen. Wij zijn ervoor verantwoordelijk dat die maatregelen betaalbaar zijn en terechtkomen bij de doelgroepen die ze het hardst nodig hebben, maar ze moeten ook uitvoerbaar zijn. Dat is precies het huiswerk dat het kabinet nu aan het maken is.

De heer Jimmy Dijk (SP):

Hier zit wel het probleem. Tijdens de regeringsverklaring hebben we een kabinet gezien dat lage en middeninkomens volle bak een NAVO-taks laat betalen. We zien dat Trump een land binnenvalt, wat invloed heeft op de energie- en brandstofprijzen hier. In een week tijd zegt het kabinet dan: wij komen met een brief en met maatregelen. U kunt een maximumprijs invoeren, zoals België die heeft. U kunt de btw en de accijnzen verlagen. U kunt zoveel meer doen! U kunt ook zeggen: de olies, met hun dikke winsten, gaan we pakken. Die maken nú al dikke winsten; dat is nu al problematisch. Ik vind het echt niet te verkopen dat hier een staatssecretaris staat die weet dat dit speelt, die naar een vragenuur komt en, terwijl Nederlanders bij de pomp staan te huilen, niet verder komt dan: "Ik heb een brief." U kunt toch wel een tipje van de sluier oplichten, staatssecretaris?

De voorzitter:

De staatssecretaris.

De heer Jimmy Dijk (SP):

Het kabinet heeft toch wel iets van een idee over wat er moet gebeuren?

Staatssecretaris **Eerenberg**:

Ik snap dit. Ik snap waar uw vraag vandaan komt. Ik snap ook wat mensen die bij de pomp staan en die de rekening betalen nu denken. Dat snap ik, maar ik vind dat diezelfde mensen ook van het kabinet mogen verwachten dat wij heel zorgvuldig kijken wat wij kunnen doen om hen te helpen. Dat begint nogmaals bij de vraag: is het echt nodig? Ik weet niet wat er de komende dagen gaat gebeuren. Dat weet volgens mij niemand in deze zaal. We willen niet op korte termijn dure maatregelen implementeren die achteraf niet nodig blijken te zijn geweest. Ten tweede — daar hebben we dus die brief voor nodig — moeten we de maatregelen nemen die landen bij precies die doelgroep waarvan u zegt dat die zich het meeste zorgen maakt.

De heer **Klaver** (GroenLinks-PvdA):

Ik heb eerst een compliment en dan iets waarover ik eigenlijk meer verwacht van het kabinet. Allereerst is het heel verstandig om te zeggen: we moeten de situatie nu goed in de gaten houden. Wat gebeurt er nu precies in het Midden-Oosten? Iedereen die niet in het hoofd van Donald Trump kan kijken, zou graag willen horen wat er gaat gebeuren. We weten het niet en we weten dus ook niet wat het effect is op de economie. Maar een brief met een opsomming van de maatregelen die zouden kunnen? Die weten we wel. Het geheugen van het parlement en ook van het kabinet is vaak kort, maar in 2022 hebben we eenzelfde situatie aan de hand gehad. Alle opties lagen toen op tafel. Dat rijtje met opties is er dus wel. De vraag is welke maatregelen het kabinet gaat voorbereiden. Komt dat in de brief te staan?

Staatssecretaris **Eerenberg**:

Als het deze week nodig blijkt te zijn — als dat zo is — dan kunt u van het kabinet verwachten dat er in de brief ook een doorkijk wordt gegeven naar wat er dan te doen is. Ik denk dat het geheugen van het kabinet het dit weekend nog wel vol gaat houden.

De heer **Klaver** (GroenLinks-PvdA):

Dit is iets te makkelijk. Ik begrijp heel goed dat je niet nu iets gaat aankondigen. Ik vind ook dat er niet alleen naar de accijnzen moet worden gekeken, maar ook naar de boodschappen en naar de energieprijzen thuis. Ik herinner mij nog van 2022 dat wij in maart het voorstel deden van een energieprijzplafond. Twee dagen voor Prinsjesdag belde ik de minister van Financiën. Het was toen: "Kun je toch nog eens langskomen? We willen dit gaan doen." Tot op de ochtend van Prinsjesdag stond dit in de troonrede geschreven. Dit soort scenario's wil ik voorkomen. De ellende die we toen hebben uitgestrooid over mensen en bedrijven is ongekend. Ik vraag dus niet om volgende week het prijsplafond opnieuw in te voeren. Ik vraag om alle voorbereidingen te treffen om het, op het moment dat het nodig is, gelijk te kunnen doen. Dat geldt voor alle maatregelen waarvan het kabinet zegt: dit zouden we misschien kunnen inzetten. Is de staatssecretaris bereid om toe te zeggen dat in de brief komt te staan welke maatregelen concreet worden voorbereid voor het moment dat het nodig is?

Staatssecretaris **Eerenberg**:

Ik denk dat de heer Klaver en ik het eens zijn. In de brief moet er geen theoretische exercitie van scenario's zijn. Wat daarin staat, moet ook uitvoerbaar zijn. Als er een noodzaak is om ze uit te voeren, moeten ze ook daadkrachtig ingezet kunnen worden.

De **voorzitter**:

De heer Ergin.

De heer **Klaver** (GroenLinks-PvdA):

Voorzitter, ik had nog een vraag. Nee, ik heb niets aan de staatssecretaris ... Ik heb maar twee vragen, dus ik ga met mijn rug naar hem toe staan. Dat is helemaal niet ongeleefd bedoeld.

De **voorzitter**:

U heeft een vraag aan mij?

De heer **Klaver** (GroenLinks-PvdA):

Nee. Er is toegezegd — dat is nieuw — dat er een brief komt, nog rond het weekend. Een meerderheid heeft gezegd dat het debat moet worden ingepland na ommekomst van deze brief. Nu deze is toegezegd, hoop ik ook dat u als Voorzitter dat debat zo snel mogelijk inplant.

De **voorzitter**:

Dat gaan we wegen en bekijken. Meneer Ergin.

De heer **Ergin** (DENK):

Ik heb even gemonitord voor de staatssecretaris. Ik heb begrepen dat de staatssecretaris het heel belangrijk vindt dat het kabinet monitort. Als we kijken naar de bijdrages en naar de vragen die de staatssecretaris heeft gekregen, kunnen we nu al de conclusie trekken dat er in de Kamer een meerderheid is voor het eventueel toepassen van een koopkrachtreparatie. Ziet de staatssecretaris die meerderheid nu ook?

Staatssecretaris **Eerenberg**:

Ja, voorzitter. Ik denk dat dit misschien wel bijna een mooie conclusie zou kunnen zijn van het gesprek dat wij hier met elkaar hebben gehad. Dat is nou precies de reden dat ik denk dat een brief met de maatregelen en de daadkracht waar ook GroenLinks-PvdA om vroeg, u kan helpen om in meerderheid met dit minderheidskabinet bij het volgende debat te doen wat nodig is.

De heer **Ergin** (DENK):

We hoeven hier geen discussies te voeren over de inhoudsopgave van die brief. Daar gaat het kabinet zelf over. Natuurlijk kan de Kamer daar altijd vragen over stellen. Maar het gaat erom dat heel veel politieke partijen, heel veel fracties in dit huis nu al hebben gezegd: ja, wij willen best wel kijken naar koopkrachtreparaties. Alleen zegt de staatssecretaris dat niet. De staatssecretaris zegt "wij gaan monitoren, wij gaan onderzoeken en wij gaan nog een keer kijken naar alle maatregelen", terwijl hij een voor de samenleving verlichtende uitspraak kan doen door te zeggen: wij gaan daadwerkelijk aan de slag met de koopkracht, alleen weten we nog niet hoe, maar dat hoort u later van ons. Maar zelfs dat minimale wordt door de staatssecretaris niet gezegd. Waarom, zou ik aan de staatssecretaris willen vragen.

Staatssecretaris **Eerenberg**:

Volgens mij zeg ik namens het kabinet dat we zien wat er aan de hand is. De eerste vraag die wij te beantwoorden hebben, is of dit iets tijdelijks is of dat het iets is wat zich blijvend zal ontwikkelen. Als wij het begin van een antwoord op die vraag hebben, hebben wij maatregelen klaarliggen om te nemen, om te implementeren. Juist om het gesprek in uw Kamer te faciliteren komt er op korte termijn een hartstikke goede brief, zodat u bij het volgende debat uw werk als volksvertegenwoordiger kunt doen.

De **voorzitter**:

Ik dank de staatssecretaris.

Vragen Dassen

Vragen van het lid Dassen aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over **het bericht "Meta's verbod op politieke reclame werkt niet, partijen adverteren gewoon door"**.

De voorzitter:

Ik geef het woord aan de heer Dassen voor zijn vragen aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties namens de fractie van Volt. Ik heet ook de minister van harte welkom in de Kamer. Het woord is aan de heer Dassen.

De heer Dassen (Volt):

Dank, voorzitter. Ons leven speelt zich grotendeels online af. We moeten dan ook eisen dat die online wereld veilig is. Dat betekent dat we de regels van die wereld niet moeten overlaten aan bedrijven die een heel andere taal spreken dan wij. Wij hebben het over veiligheid en over democratie, en zij spreken over maximale scrolltijd en interactie. Dat is immers waar hun verdienmodellen op draaien.

Gisteren kwam er wederom een bericht dat op Facebook en Instagram nog volop advertenties van Nederlandse politieke partijen verschijnen, in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen. Experts waarschuwen, niet voor de eerste keer, dat het speelveld voor partijen ondoorzichtig is terwijl schadelijke content onder de radar blijft circuleren. Wie houdt de Zuckerbergs van deze wereld verantwoordelijk als ze zelf scheidsrechter mogen spelen? Dit is het zoveelste voorbeeld dat big tech in goed vertrouwen gemaakte afspraken niet nakomt, want niet alleen bij de platformen van Meta speelt dit probleem, maar ook bij andere platformen: X, Google, TikTok. Nog steeds zien we dat binnenlandse en buitenlandse actoren op die manier invloed kunnen uitoefenen op onze democratie. Dat is een extra groot risico bij de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen, omdat het voor een niet-transparant en ongelijk speelveld zorgt.

Mijn vraag aan de minister is dan ook hoe hij van plan is te waarborgen dat onze verkiezingen betrouwbaar kunnen verlopen, ongehinderd door buitenlandse en binnenlandse verstoringen. Hoe kunnen wij erop vertrouwen dat deze bigtechbedrijven, die niet eens in staat zijn om zulke duidelijke politieke advertenties te weren, in staat zijn om de sluikcampagnes van bijvoorbeeld de Russen te weren?

Dank u wel.

De voorzitter:

Het woord is aan de minister.

Minister Heerma:

Dank u, voorzitter, en dank aan de heer Dassen voor zijn vraag met betrekking tot de reclames. Het is misschien goed om hierbij enige context te geven. Er is onlangs, afgelopen najaar, een nieuwe verordening vanuit de Europese Unie ingegaan die toeziet op transparantie, specifiek rondom politieke reclames. Die verordening ziet erop toe — wellicht hebben mensen dat al gezien — dat er een potloodje bij staat waarbij duidelijk is: dit is een politieke reclame. Het moet duidelijk zijn wie de financier daarvan is en er zijn ook regels rondom targeting: dat mag daarbij niet plaatsvinden. In reactie op deze regelgeving heeft onder andere Meta, het moederbedrijf van platformen als Instagram en Facebook, besloten om niet langer betaalde politieke advertenties toe te staan: een totaalverbod. Dit betreft echter het beleid van Meta zelf en dit volgt niet uit de Europese verordening.

Aangezien dit soort grote platformen ook een belangrijk kanaal zijn voor politici en politieke partijen, is mijn ministerie, voordat dit beleid van Meta inging, met het bedrijf in contact getreden en heeft het benadrukt dat het van belang is dat de verordening wordt nageleefd. Meta heeft daarbij echter aangegeven de verordening onduidelijk te vinden en om die reden te besluiten alle politieke advertenties te weren. Als private partij staat hun dat vrij, al vind ik het wel onwenselijk. Dan is het nu helemaal kwalijk om in de berichtgeving waarover de heer Dassen deze vraag stelt, te zien dat Meta het verbod, het eigen beleid waarvoor Meta heeft gekozen en dat dus niet volgt uit de Europese verordening, onevenwichtig handhaaft. Je

moet namelijk óf iedereen gelijke toegang geven, óf alles weren. Nu is er sprake van een soort tussenweg. Dat is niet wenselijk.

De hoofdvestiging van Meta bevindt zich echter in Ierland. Daarom valt de handhaving van de verordening formeel onder de Ierse toezichthouder. Dat maakt de handelingsopties die wij hier hebben beperkt. Tegelijkertijd is het belangrijk dat dit aanhangig wordt gemaakt, zeker omdat het om een nieuwe verordening gaat. Naar aanleiding van het gesprek dat heeft plaatsgevonden met Meta, hebben wij daarom contact opgenomen met de Europese Commissie. We hebben een brief gestuurd waarin we hebben gewezen op het belang van het goed handhaven van die verordening. We hebben inmiddels een schrijven terug, waarin aangegeven wordt dat er met Meta gesproken gaat worden. We staan ook in contact met de Ierse toezichthouder. Ambtenaren van mijn ministerie zijn daar onlangs nog geweest. Wij zullen naar aanleiding van deze berichtgeving opnieuw contact opnemen met de Europese Commissie en de Ierse toezichthouder om ervoor te zorgen dat er aandacht blijft bestaan voor het feit dat Meta zich te houden heeft aan deze verordening.

De heer **Dassen** (Volt):

Er hebben inmiddels heel veel gesprekken plaatsgevonden, er zijn heel veel moties aangenomen en er zijn heel veel beloftes uitgesproken. Afgelopen week nog hadden we als commissie hier in de Tweede Kamer de socialmediabedrijven op bezoek. Daar werd eigenlijk tegen ons gezegd: "Ga maar rustig slapen. Er is niks aan de hand. Wij zorgen dat alles goed geregeld wordt. Wij zorgen dat die verkiezingen veilig verlopen. Sterker nog, wij doen veel meer dan nodig is om te waarborgen dat alles online veilig gaat." Alle zorgen die wij als Kamerleden adresseerden, werden niet herkend. Daar zit precies het probleem. Deze bedrijven hebben lak aan wat wij zeggen, aan de zorgen die wij continu kenbaar maken. Waarom? Omdat hun verdienmodel hierop draait. De minister heeft ook met ze gesproken. Ik ben dan ook benieuwd wat daar dan precies uit gekomen is. Zijn er mooie beloftes herhaald? We zien in de berichtgeving weer hoe die herhaald worden. Biedt de uitvoeringswet voor het Commissariaat voor de Media, waar de minister het net over had, voldoende handvaten om hier wel wat aan te kunnen doen? Of zijn we in Nederland totaal overgeleverd aan de wil van deze bedrijven en moeten we hopen dat de Europese Commissie daadwerkelijk gaat handhaven? Volgens mij laten namelijk genoeg onderzoeken zien dat dat moet gebeuren.

Minister **Heerma**:

Ik begrijp de zorg van de heer Dassen heel goed. Toch wil ik even scherp zijn wat betreft de volgorde der dingen. Juist omdat er zorgen zijn over onlinebeïnvloeding, is die verordening afgelopen najaar in werking getreden, dus er is sprake van een Europese verordening die voor transparantie moet zorgen. Gelukkig zien we in Nederland in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen bij brancheorganisaties en marktpartijen brede bereidheid om deze regels na te leven. Het Commissariaat voor de Media heeft daar gisteren nog over gecommuniceerd. In het gesprek dat onder mijn ambtsvoorganger heeft plaatsgevonden, heeft Meta aangegeven de regels onduidelijk te vinden en daarom te kiezen voor een totaalverbod, dat dus niet volgt uit die verordening. Omdat daar zorg over is, is daarover contact opgenomen met de Europese Commissie — daar is een brief naartoe gestuurd — en staan wij in contact met de Ierse toezichthouder. Ierland is namelijk in dit geval de toezichthouder, omdat het hoofdkantoor van Meta daar gesitueerd is. Dat is dus niet omdat er allerlei mooie beloftes gedaan zijn, waar de heer Dassen naar vraagt. Nee, Meta heeft juist aangegeven de regels onduidelijk te vinden en daarom te kiezen voor een totaalverbod, waarvan nu blijkt dat dat selectief wordt toegepast. Dat is dus juist reden tot zorg. Dat is reden om opnieuw met zowel de Ierse toezichthouder als de Europese Commissie contact te hebben; dat doet het Commissariaat voor de Media ook. Die geven beide aan hier aandacht voor te hebben.

Dan misschien het volgende als afronding. Juist omdat dit om een nieuwe verordening gaat

en Nederland een van de eerste landen is waar nu zowel landelijke als gemeenteraadsverkiezingen zijn, is het heel belangrijk om de informatie die wij opdoen over wat wel en niet werkt, weer terug te geven aan de Europese Commissie.

De heer **Dassen** (Volt):

Ik hoop ook dat dat gebeurt. Ik heb een heel korte vraag. Het gaat natuurlijk niet alleen om Meta, het gaat ook om al de andere bedrijven waar continu dit soort dingen gevonden worden. Ik had de vraag of de uitvoeringswet voor het Commissariaat voor de Media, die naar de Kamer wordt gestuurd, ook echt de handvatten heeft die we nu nodig hebben.

Minister **Heerma**:

Heel goed. Het is een terecht punt van de heer Dassen. Deze vraag had ik niet meegenomen naar aanleiding van zijn tweede ronde. Omdat de uitvoeringswet er nog niet is, is er eind oktober een aanwijzingsbesluit genomen, zodat het Commissariaat voor de Media op dit moment al als bevoegde autoriteit kan optreden. In dat kader hebben zij gisteren aangegeven dat zij in Nederland grote bereidheid zien om de nieuwe regels na te leven. Zodra de uitvoeringswet er is — ik verwacht dat die over enkele weken naar de Kamer toe gaat — is dit, ook voor de toezichthouder bij het commissariaat, wettelijk geborgd voor Nederland. De Autoriteit Persoonsgegevens en de Autoriteit Consument & Markt hebben hier overigens ook een rol. Maar voor bedrijven die hun hoofdvestiging elders hebben, zoals Meta, dat in Dublin zit, blijft het zo dat de toezichthouder in dit geval de Ierse toezichthouder is. De uitvoeringswet gaat het dus, in aanvulling op het aanwijzingsbesluit dat in oktober is genomen, voor Nederland goed regelen. Het commissariaat geeft gelukkig aan dat de nalevingsbereidheid nu al heel groot is. Het commissariaat krijgt geen rol in het vraagstuk rondom Meta, want dat ligt bij de Ierse toezichthouder.

De heer **Dassen** (Volt):

Ik hoop dat het dan in Ierland ook snel geïmplementeerd gaat worden. Ik hoop ook dat we niet alleen op de blauwe ogen van bedrijven gaan vertrouwen, maar dat we daadwerkelijk gaan handhaven. Dat is volgens mij wat belangrijk is. Deze grote techbedrijven bepalen namelijk helemaal wat wij zien, horen en voelen. Hun verdienmodellen zijn hierin leidend, en niet wat wij belangrijk vinden, niet onze democratie en niet onze vrijheid. Sterker nog, ze zitten samen met de Amerikaanse regering in hetzelfde schuitje. Zij hebben duidelijk aangegeven dat de Europese Unie en deze wetgeving censuur zijn, en dat zij daar niks mee te maken willen hebben. Ik hoop dus van harte dat de minister zich hier in Nederland, maar zeker ook in Europa, blijft inzetten om te zorgen dat deze bedrijven zich aan onze wet- en regelgeving gaan houden.

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:

Dank u wel, meneer Dassen. Wenst de minister nog te reageren?

Minister **Heerma**:

Het was niet echt een vraag, maar ik wil nogmaals benadrukken dat de verordening rondom transparantie over politieke reclames afgelopen najaar is ingegaan om dezelfde reden als waarover hier nu zorgen zijn. We zijn in Nederland druk bezig met de implementatie daarvan. Het is ook heel nadrukkelijk in het vizier van de Europese Commissie.

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):

Het is natuurlijk enorm kinderachtig dat een bedrijf als Meta meteen zulke extreme maatregelen neemt als het het niet eens is met de regels. Het noemt het dan "onduidelijk". Ondertussen gebeurt bij mensen thuis het volgende. We hebben nog een week tot de gemeenteraadsverkiezingen. Als mensen een filmpje te zien krijgen, op welk socialmediaplatform dan ook, moeten ze er toch van uit kunnen gaan dat het duidelijk is of er

reclame of een politieke boodschap achter zit of niet? Die duidelijkheid is er nu niet. U heeft net al wat antwoorden gegeven op de vragen van de heer Dassen. Stel dat dit soort desinformatiecampagnes plaatsvinden en dat dit wordt gemeld aan de Europese Commissie. Kunt u er dan ook voor zorgen dat Nederland deze informatie zo snel mogelijk krijgt, zodat wij kunnen acteren, mocht er sabotage van onze verkiezingen plaatsvinden?

Minister **Heerma**:

Op het moment dat in Nederland geconstateerd wordt dat men zich niet aan de regels houdt, wordt er contact opgenomen met de toezichthouder in Ierland. U vraagt nu of signalen zo snel mogelijk aan Nederland kunnen worden doorgegeven zodra die elders aanwezig zijn. Ik zal er de check op doen of dat gebeurt, maar ik heb de indruk dat dat al staande praktijk is.

De heer **Tijs van den Brink** (CDA):

Sommige partijen slagen er nu dus wél in reclames te maken op sociale media. Is de minister ervan overtuigd dat er in aanloop naar deze verkiezingen sprake is van een gelijk speelveld voor alle lokale partijen en lokale afdelingen van landelijke partijen?

Minister **Heerma**:

Het Commissariaat voor de Media heeft gisteren laten weten dat men in Nederland, bij brancheorganisaties en marktpartijen, een heel grote bereidheid ziet om de nieuwe regels na te leven. Tegelijkertijd laat het onderzoek dat nu gedaan is zien dat Meta de regels die men zelf heeft opgesteld selectief handhaaft — ik moet "beleid" zeggen, want dit volgt niet uit Europese regels. Dit is dus absoluut reden tot zorg. Wij hebben op dit moment geen aanwijzingen dat dit ook daadwerkelijk een verstoring van de verkiezingen is, maar we zullen dit vraagstuk absoluut meenemen in de evaluatie van de verkiezingen. Nogmaals, dit gaat om een nieuwe verordening. Het feit dat Nederland op zo'n korte termijn twee verkiezingen heeft, levert ook informatie op over hoe het in de praktijk werkt en over of op Europees niveau eventueel op termijn aanscherpingen nodig zijn.

Mevrouw **El Boujdaini** (D66):

Onze democratie is het grootste goed dat we hier hebben. Vorige week was onder andere Meta op bezoek bij de rondetafelgesprekken. Eigenlijk gaven zij niet echt antwoorden op de vragen die wij hadden. Dat baart me enorm veel zorgen, met name omdat het onderwerp van die tafelgesprekken sociale media-inmenging in de verkiezingen was. In de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen zeggen ook experts dat dit een ongelijk speelveld kan creëren voor de politieke partijen en het tegelijkertijd ook een risico vormt voor meer buitenlandse inmenging in onze verkiezingen.

De **voorzitter**:

En uw vraag?

Mevrouw **El Boujdaini** (D66):

Mijn vraag aan de minister is dus of hij kan toezeggen dat hij Meta hierop aanspreekt. Naar ons luisteren ze namelijk niet, wellicht naar u wel.

Minister **Heerma**:

De reden dat hier zorgen over zijn, is ook de reden dat de verordening afgelopen najaar van kracht is geworden. Ik heb zojuist ook al aangegeven dat het beleid dat Meta zelf toepast niet uit de verordening volgt. Ik vind het ook onwenselijk. Als ze het daarvoor doen, moeten ze het niet selectief toepassen. Dat levert namelijk het risico van ongelijke behandeling van partijen op. Wij hebben hier in de aanloop van die verordening zowel vanuit het ministerie van BZK als het ministerie van Algemene Zaken gesprekken over gevoerd met Meta. Meta heeft daarin aangegeven de regelgeving onduidelijk te vinden en daarom hun eigen beleid toe te passen. We staan daarover in contact met de Europese Commissie — zij hebben in

antwoord hierop al aangegeven hier met Meta over in gesprek te gaan — en met de Ierse toezichthouder, die toezicht houdt op hetgeen Meta doet. Dat ligt niet bij Nederland.

De heer **Dassen** (Volt):

Volgens mij is het ministerie zelf ook een trusted flagger. Daar zijn ook afspraken over gemaakt. Ik was benieuwd of er een samenwerking is tussen het ministerie en andere trusted flaggers om ervoor te zorgen dat ze dit beter bij Meta en andere bedrijven onder de aandacht kunnen brengen.

Minister **Heerma**:

Als er zaken naar voren komen die niet voldoen aan de regels, dan wordt er zowel vanuit het ministerie als het Commissariaat contact opgenomen met de toezichthouders, in dit geval dus met de Ierse toezichthouder. Er worden door trusted flaggers dus inderdaad ook signalen doorgegeven aan de betreffende platforms.

De heer **Dassen** (Volt):

Mijn laatste vraag. Vorige week waren er ngo's, die ook trusted flagger zijn, bij een rondetafel. Zij worden in het rapport van Jordan uit de Verenigde Staten aangemerkt als problematisch. Ik hoop dat de minister een manier vindt om hen in ieder geval te steunen en om ervoor te zorgen dat zij niet door druk vanuit de Verenigde Staten te maken krijgen met een chilling effect, waardoor zij hun werk niet meer kunnen doen. Verder wil ik de minister danken voor zijn antwoorden. Ik hoop dat hij zijn inzet in Europa verder voortzet.

Minister **Heerma**:

We werken in het kader van trusted flaggers goed samen, omdat dat van belang is. Zoals ik in verschillende antwoorden al aangaf, zijn wij in contact met zowel de Europese Commissie als met de Ierse toezichthouder. Dat was al zo en dat zetten we ook door.

De **voorzitter**:

Ik dank de minister voor zijn beantwoording.

Vragen Boomsma

Vragen van het lid Boomsma aan de minister van Asiel en Migratie over **het bericht "Fraude met kind-erkenning levert vreemdelingen verblijfsvergunning op: ongrijpbaar web van 'nepvaders'"**.

De **voorzitter**:

Ik geef het woord aan de heer Boomsma voor zijn vragen namens de fractie van JA21 aan de minister van Asiel en Migratie, die ik ook van harte welkom heet in de Kamer. Het woord is aan de heer Boomsma.

De heer **Boomsma** (JA21):

Dank, voorzitter. In Nederland wordt massaal gefraudeerd met kind-erkenningen, zo meldde De Telegraaf vanochtend. Mannen melden zich vaak tegen betaling aan als vader van een kind van wie ze niet de biologische vader zijn, met wie ze geen enkele band hebben, dat ze nauwelijks kennen en dat ze soms zelfs nooit hebben gezien. Dit doen ze alleen zodat het kind en de moeder dan een verblijfsvergunning in Nederland kunnen krijgen. Via zo'n web van nepvaders zijn sinds 2017 mogelijk maar liefst 20.000 mensen naar Nederland gekomen — 20.000 via deze route! In 2024 bleek al dat één man maar liefst 25 kinderen had erkend van 17 vrouwen. Het is onbegrijpelijk dat wij dit laten gebeuren.

Voorzitter. Dat hiermee wordt gefraudeerd, is al bekend, met name sinds het Chavezarrest. We hebben al eerder een rapport van de IND gezien en er zijn al vragen over gesteld vanuit deze Kamer door de heer Van Dijk en mevrouw Rajkowski. Maar het wordt dus elk jaar

erger. Nog steeds is het blijkbaar kinderlijk eenvoudig: je meldt je bij het gemeenteloket, overhandigt een paar documenten, geeft een verklaring en hoppa. Zelfs als gemeenteambtenaren het niet vertrouwen en aan de bel trekken, blijkt het door jurisprudentie vrijwel onmogelijk geworden om er iets aan te doen. De bewijslast om het af te wijzen moet namelijk extreem hoog zijn. Dat stelt ook de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken. Het gevolg is dat ambtenaren van de burgerlijke stand maar gewoon akkoord gaan omdat ze denken dat het toch geen zin heeft omdat ze anders toch worden teruggefloten bij de rechter.

Voorzitter. Dit is een van de talloze manieren waarop ons asielsysteem wordt misbruikt. Jaar in, jaar uit blijft dit doorgaan. Dat moet gewoon stoppen. Je mag niet toelaten dat mensen hiermee weg blijven komen. Daarom de volgende vragen. Wanneer gaat dit kabinet eindelijk actie ondernemen om dit te stoppen? Kan de minister ervoor zorgen dat de bewijslast wordt omgedraaid, zodat ambtenaren die fraude vermoeden daarnaar kunnen handelen? Kan de minister toezeggen dat hij z.s.m. maatregelen neemt?

Dank u wel.

De voorzitter:

Het woord is aan de minister.

Minister Van den Brink:

Voorzitter, dank u wel. Dank ook aan de heer Boomsma voor zijn vragen. Ik deel de emotie, de verontwaardiging en de woorden die hij hierover gebruikt. Het is misbruik van ons systeem, en dat op een schaal die we onacceptabel vinden. We weten dat er zo'n 20.000 erkenningen per jaar worden gedaan. Dat zijn gewoon de erkenningen die we allemaal ook uit onze eigen omgeving zouden kunnen kennen. Maar mogelijk zijn daarvan honderden per jaar frauduleus. Het vorige kabinet is hierop gewezen en ermee aan de slag gegaan. Ook nu al kan een gemeenteambtenaar in beginsel bij de signalen van fraude een schijnerkenning weigeren. Ook kan die nietig worden verklaard.

De heer Boomsma noemt ook al de problemen die we daarmee zien. Daarom heeft het huidige kabinet in het coalitieakkoord afspraken gemaakt om daarbovenop meer te doen dan we tot nu toe van plan waren. In het coalitieakkoord is opgenomen dat erkenning van buitenlandse kinderen straks alleen nog bij een aantal gemeenten met relevante kennis en expertise mogelijk is en dat de schijnerkenners strafrechtelijk zullen worden vervolgd. Daarmee gaan we dus volop aan de slag. Die maatregelen worden op dit moment uitgewerkt. Ik verwacht begin april uw Kamer te informeren over hoe we daarmee aan de slag gaan.

Dat komt boven op wat we al van plan waren. Er zijn een aantal dingen die we nu al in gang hebben gezet. De Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken zet samen met de IND in op het vergroten van de kennis en expertise van gemeenteambtenaren. We moeten ons namelijk wel realiseren dat dit gaat over mensen die bij een loket van een gemeente komen en dan een erkenning doen, dus van de mensen die daar werken vergt het op alle niveaus bij alle gemeenten een soort expertise en kennis om dit te kunnen herkennen en daarop in te grijpen. Daarom komt er een expertiseteam van de IND, waar gemeentes contact mee kunnen opnemen voor ondersteuning bij het herkennen van de signalen van schijnerkenning.

Wanneer die erkenning eenmaal tot stand is gekomen en aan de voorwaarden is voldaan, kan de IND niets anders dan overgaan tot het verlenen van een verblijfsrecht. Daarom zet ik ook in op maatregelen om die erkenning weer nietig te verklaren. Als ik die namelijk door de IND nietig heb laten verklaren, kan ook het verblijfsrecht worden ingenomen en kan er gewerkt worden aan terugkeer en uitzetting. Samen met de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken, de IND en het OM wordt uitgewerkt hoe dit sneller, eenvoudiger en vaker kan

gebeuren. We zetten dus alles op alles om de sluitende aanpak van schijnerkenning op poten te zetten. Het is goed dat u hier nogmaals aan refereert, want het kan ook de urgentie onderstrepen die we hiervoor nodig hebben.

Dank u wel.

De heer **Boomsma** (JA21):

Dank aan de minister voor de beantwoording. Ik ben blij dat er een plan van aanpak komt. Ik begrijp dat dat begin april komt. Maar goed, een plan op papier is natuurlijk niet voldoende. We moeten nu echt resultaten gaan boeken. Ik begreep dat er in België aparte wetgeving is ontwikkeld om deze vorm van fraude strafbaar te stellen. Heeft het kabinet gekeken of zulke wetgeving ook in Nederland kan worden doorgevoerd? De minister gaf aan dat hij wil dat het leidt tot vervolging, maar moet daarvoor een wetswijziging komen?

Ik ben ook blij dat de minister aangaf dat men ook gaat terugkijken en gaat kijken hoeveel nepvaders er alsnog kunnen worden vervolgd. Begrijp ik dat inderdaad goed? Hoeveel gevallen worden er dan opnieuw onderzocht? Kan de overheid dan ook de kosten verhalen? Ik begrijp namelijk dat veel moeders met kinderen vaak op kosten van de samenleving in een noodopvang terecht komen. Wordt dan ook onderzocht of die nepouders zich inderdaad niet houden aan de onderhoudsplicht? Zijn er op dit moment überhaupt al zaken bekend waarbij het vermoeden van een schijnerkenning achteraf tot beëindiging van de verblijfsvergunning heeft geleid? Als dat niet is gebeurd, wat gaat de minister dan concreet doen om dat daadwerkelijk zover te krijgen?

Zoals ik net al aangaf, is het nu dus zo dat zonder een wetswijziging de burger alleen maar hoeft te stellen dat hij ouder voor het kind wil zijn. De ambtenaar van de burgerlijke stand moet vervolgens bewijzen dat dat niet klopt. De bewijslast moet dus worden omgedraaid, maar volgens mij vergt dat een wetswijziging. Wordt die wetswijziging dan ook voorbereid? En, zo ja, wanneer wordt die dan voorgelegd aan de Kamer?

Minister **Van den Brink**:

U noemt nog een aantal nieuwe punten. Dat geeft aan dat we met elkaar alle creativiteit nodig hebben om dit aan te pakken. Het is heel goed dat u hier een aantal voorstellen doet. Ik zal er een aantal gelijk toezeggen. U vraagt om een strafbaarstelling waar wij ook op zien met dit kabinet om daar een wetswijziging voor in te dienen, zodat die strafbaarstelling er ook komt. We hebben gezien dat dat in België al wordt gedaan, dus waarom zouden we dat in Nederland niet ook kunnen? Het is namelijk echt misbruik op vele fronten. Dat misbruik hebben we ook al gezien in het verleden. We hebben in het verleden Kamervragen van de heer Van Dijk beantwoord door het vorige kabinet over een man die wel zo'n 25 erkenningen op zijn naam had staan. Ik weet dat daarover een zaak loopt, dus er is aangifte gedaan. Dat is een aangifte van mensenhandel geworden, want dit gaat op zo'n grote schaal dat het om mensenhandel gaat. Die zaak loopt op dit moment, dus ik kan daar geen uitspraken over doen. Mocht die zaak voorkomen, dan zal ik de Kamer daarover informeren.

Ik ga het kostenverhaal even mee terugnemen, want ik weet niet precies hoe dat zit. Dat is een kostenverhaal dat je moet herleiden op de degene die er aanspraak op heeft gemaakt, op het moment dat we ook al bezig zijn om diegene uit te zetten. Dat voegt wel wat complexiteit toe. Het omdraaien van de bewijslast wil ik zeker meenemen in het onderzoek en in het plan van aanpak dat wij u begin april zullen toesturen.

De heer **Boomsma** (JA21):

Dank aan de minister. Ik ben heel blij dat hij dit zo serieus oppakt. Ik hoop dat we dan nu ook heel snel de stappen kunnen zetten die nodig zijn om hier een einde aan te maken. Ik zie uit naar het plan van aanpak en de brief waarin hij op die andere routes en opties ingaat.

Tot slot nog de vraag of er nog andere dingen zijn die wij kunnen leren van andere landen in de EU. Die hadden immers ook te maken met dat Chavezarrest. Hoe zijn die hiermee omgegaan?

Minister Van den Brink:

De internationale vergelijking doe ik hier nu ter plekke niet even uit mijn hoofd, maar ook daarin zie ik een opgave waaraan wij waar mogelijk een invulling zullen geven als wij uw Kamer informeren.

Mevrouw Vondeling (PVV):

Het is natuurlijk onbegrijpelijk dat deze vorm van massale fraude al jarenlang aan de gang is en dat er tot nu toe helemaal niets aan gedaan is. Ik hoor dat de minister nu maatregelen gaat nemen. Dat is goed, maar wat gaat hij doen met alle vergunningen die in het verleden zijn verleend? Jarenlang zijn er verblijfsvergunningen verleend waarbij mogelijk gefraudeerd is. Is de minister bereid om grondig onderzoek in te voeren naar al die verleende verblijfsvergunningen en om als er sprake is van fraude die verblijfsvergunningen in te trekken of als er al een Nederlandse nationaliteit is gegeven, die af te pakken.

Minister Van den Brink:

Het is heel goed dat mevrouw Vondeling dit vraagt. Boven op wat het vorige kabinet heeft gedaan, neemt dit kabinet een aantal maatregelen die in het vorige kabinet nog niet overwogen zijn. We gaan dus strafrechtelijke vervolging mogelijk maken. Wij gaan het aantal gemeentes dat hiervoor beschikbaar is, beperken. Dat zijn de maatregelen die dit kabinet neemt. Daarbovenop zullen we zeker bij aangifte en bij bewijs dat er sprake is van schijnerkenning de verblijfsvergunning intrekken. Dat is niet gelimiteerd in de tijd. Dus ook als het op een later moment kenbaar wordt of uit onderzoek blijkt, kunnen we de verblijfsvergunning intrekken. Daarmee vervalt dus ook het recht op verblijf en kunnen mensen uitgezet worden.

De heer Diederik van Dijk (SGP):

Ik deel met de vraagsteller, de heer Boomsma, dat het ontzettend frustrerend is dat we zo lang moeten wachten op de aanpak van een vorm van misbruik die al zo lang bekend is, terwijl omliggende landen, zoals Duitsland en België, allang maatregelen genomen hebben. Geeft dat niet een ontzettende aanzuigende werking? Kan de minister daar iets over zeggen? Had dat ook niet de aanleiding moeten zijn om dit met veel meer spoed op te pakken?

Minister Van den Brink:

In het vreemdelingenrecht zien we natuurlijk vaker dat er sprake is van misbruik en van mensen die op zoek zijn naar de gaten in de wet. Tegelijkertijd hebben we hierbij natuurlijk te maken met een erkenning van, vaak, het vaderschap die natuurlijk op heel veel manier plaatsvindt in onze samenleving, ook buiten de groep die echt gebruikmaakt van schijnerkenning. Die mensen wil je natuurlijk ook niet allemaal extra belasten met allerlei maatregelen die op zichzelf gezien niet echt proportioneel zouden zijn. We zoeken dus naar de meest effectieve manier om schijnerkenning aan te pakken en dat is aan de bron. We proberen bij de gemeenten de expertise op te bouwen. De gevolgen zie je namelijk in de "vreemdelingenketen", zoals ze dat dan noemen, of in de asielketen, waardoor mensen het verblijfsrecht verkrijgen. Maar op het moment dat we de erkenning hebben ingetrokken, gaan we het zeker terugdraaien.

De heer Diederik van Dijk (SGP):

Het aanpakken van de schijnerkenners, en zo hard mogelijk, steunen we van harte. Wat ons betreft laten we ze ook opdraaien voor die opvangkosten. Ik wil nog de vinger bij de wond leggen — dit gaat om een andere groep, waar het soms te weinig over gaat — namelijk het belang van het kind.

Minister **Van den Brink**:
Zeker.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):
Hoe is dat belang in die erkenning geborgd en behoeft dat ook nog verbetering?

Minister **Van den Brink**:
Even uit mijn hoofd. Het belang van het kind in de zin dat het daar echt bij betrokken wordt, ligt natuurlijk echt op een hogere leeftijd. Dus bij lagere leeftijd is daar geen sprake van. Dan is alleen de moeder betrokken en is er de erkenning van, in dit geval, de vader. Maar het is natuurlijk wel schrijnend als daar gevolgen aan zitten, want als die erkenning vervalt, heeft dat natuurlijk ook direct effect voor het kind. In soort gevallen is het kind vaak echt de dupe van het misbruik door ouders, waaraan mensen medewerking verlenen. Dat zal dus zeker ook een onderdeel zijn van de aanpak, in de zin dat als er gewerkt moet worden aan terugkeer, dat op een manier gaat die zo veel mogelijk rekening houdt met het belang van het kind.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Mijn vraag gaat over de veelerkenners. Zoals de minister zei, zijn er individuele gevallen waarin iemand al tientallen kinderen heeft erkend. Ziet de minister ook dat er problemen zijn met de informatiedeling, waardoor die informatie onvoldoende terechtkomt bij individuele ambtenaren, zodat zij daar niet eerder op kunnen acteren?

Minister **Van den Brink**:
Dat is precies de vraag die ik ook stelde toen ik over deze zaak las. De Gemeentelijke Basisadministratie is daar niet aan gekoppeld. Het erkennen van iemand gebeurt echt op het individuele niveau in een gemeente, maar de gevolgen daarvan zien we wel bij de IND. Als de IND een erkenning binnenkrijgt die leidt tot een verblijfsrechtelijke aanspraak, zien ze natuurlijk wel of die persoon dat al meerdere keren heeft gedaan. Om die reden heeft de IND in het verleden dus ook aan de bel getrokken. Daarom is er bij een groot aantal meldingen van erkenning nu ook een zaak gestart over mensenhandel. Dat is een zwaar delict en het is heel goed dat daar op dit moment onderzoek naar wordt gedaan door het OM.

De heer **Ellian** (VVD):
Er ontgaat mij toch iets. Het Openbaar Ministerie kan vernietiging van de erkenning vorderen op basis van het tweede lid van artikel 205 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek. Valsheid in geschrifte is strafbaar, op basis van artikel 225 van het Wetboek van Strafrecht. Ik snap dus niet waarom er zo weinig voortgang is geboekt, terwijl de wet wel degelijk mogelijkheden biedt. En wat ik helemaal niet begrijp, is het volgende. Tussen 2017 en 2024 waren er 400 signalen van valse erkenning. Nu zijn het er volgens De Telegraaf 800. Dat is een verdubbeling in een jaar tijd. Wat heeft de minister of wat heeft het kabinet dan gemist?

Minister **Van den Brink**:
In het vorige kabinet is erop gewezen. Het vorige kabinet is gestart met een aantal maatregelen, maar was ook nog aan het onderzoeken hoe het die vorm en inhoud ging geven. Deze coalitiepartijen hebben niet meer willen wachten op de maatregelen die getroffen moesten worden en hebben dit kabinet en daarmee mij als minister de opdracht gegeven om de maatregelen te treffen die ik net heb genoemd. Die gaan we dus treffen. Ik zal in de brief die ik in april zal sturen, zo goed mogelijk inzichtelijk proberen te maken over welke cijfers we het hebben. De heer Ellian heeft helemaal gelijk dat het nu, op basis van de wet, al wel degelijk mogelijk is om een erkenning in te trekken. Er zijn overigens wel — dat zei de heer Boomsma terecht — een aantal gemeenten met hun neus tegen de deur gelopen, dus we zullen gemeenten ook moeten helpen om het makkelijker en beter voor elkaar te krijgen, om ervoor te zorgen dat hier een einde aan komt.

De **voorzitter**:

Ik dank de minister voor zijn beantwoording en ik schors de vergadering voor vijf minuten.

De vergadering wordt van 14.57 uur tot 15.04 uur geschorst.